

**ΑΚΛΟΝΗΤΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
ΣΤΙΣ ΑΠΕΙΛΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΤΑΤΟΡΑ**

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ-ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Ερωτήσεις-ασκήσεις ανοικτού τύπου

1. Να εντοπίσετε τα προσηγορικά ονόματα της α' και δ' κλίσης και να τα μεταφέρετε στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
2. Να γράψετε τη γενική και δοτική ενικού και πληθυντικού αριθμού των θηλυκών προσηγορικών ονομάτων της γ' κλίσης.
3. *corpore infirmo*: Να κλιθεί το ουσιαστικό μαζί με το επίθετο στο συγκριτικό βαθμό και στους δύο αριθμούς.
4. Να γράψετε την αιτιατική, κλητική και αφαιρετική όλων των αρσενικών ουσιαστικών του κειμένου στον αριθμό που βρίσκονται.
5. *celerrime*: Να γράψετε τους υπόλοιπους βαθμούς του επιρρήματος.
6. Να αναγνωρίσετε γραμματικώς τις αντωνυμίες του κειμένου.
7. Να μεταφέρετε τις αντωνυμίες του κειμένου, πλην των προσωπικών, στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη.
8. *ire*: Να γράψετε τα απαρέμματα όλων των χρόνων και να κλίνετε τη μετοχή του ενεστώτα στον ενικό και πληθυντικό αριθμό.
9. *noluit*: Να γράψετε το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική όλων των χρόνων και να κλίνετε την προστακτική ενεστώτα και μέλλοντα.
10. *audebat, instaret*: Να κλίνετε την υποτακτική του μέλλοντα των ρημάτων στη φωνή που σας δίνονται.
11. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω προτάσεις, αφού μεταφέρετε τα ρήματα στα υπόλοιπα πρόσωπα του ενικού και πληθυντικού αριθμού:
 - α) *Numquam ego hostem iudicabo Marium.*
 - β) *Senex et corpore infirmo sum.*
 - γ) *Semper meminero urbem a Mario conservatam esse.*
 - δ) *Is dixit Sullae.*

12. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω προτάσεις, αφού μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό. Να μη θίξετε τους τύπους εκείνους που αν μετασχηματιστούν, προκύπτουν προτάσεις νοηματικώς εσφαλμένες:
- α) *Solus augur de hac re interrogatus sententiam dicere noluit.*
- β) *Licet mihi ostendas agmina militum, licet mortem miniteris, numquam tamen ego hostem iudicabo Marium.*
- γ) *Etsi senex et corpore infirmo sum, semper tamen meminero urbem a Mario conservatam esse.*
13. *occupata urbe*: Να μετατρέψετε τη μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση.²⁰⁷
14. *quam celerrime*: Να αποδώσετε στα αρχαία Ελληνικά την επίταση των επιρρημάτων του υπερθετικού βαθμού.²⁰⁸
15. *interrogatus*: Να μετατρέψετε τη μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση.²⁰⁹
16. *cum Sulla ei instaret, dixit*: Να μετατρέψετε τη δευτερεύουσα χρονική πρόταση σε μετοχική.²¹⁰
17. *meminero urbem Romam et Italiam a Mario conservatam esse*: Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική.²¹¹
18. Να αναγνωρίσετε τους χρονικούς προσδιορισμούς του κειμένου.
19. Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις δοτικές του κειμένου.
20. Να αναγνωριστούν οι δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου.
21. Να εντοπίσετε αντιστοιχίες και διαφορές ανάμεσα στις εναντιωματικές / παραχωρητικές προτάσεις της Λατινικής και τις αντίστοιχες προτάσεις της αρχαίας και νέας Ελληνικής (τι δηλώνουν, πώς εισάγονται, πώς εκφέρονται).
- α) *Αν και είχε παιδιά, έμεινε στο τέλος μόνος.*
- β) *Τέθνηκεν ἐν τῇ μάχῃ, εἰ καὶ αὐτῷ ἐξῆν σωθῆναι.*
- γ) *Etsi Sulla Marium hostem iudicari volebat, Scaevola negavit sententiam dicere.*
- δ) *Και αν ακόμα δεχτείς, πρέπει να πεις τις αντιρρήσεις σου.*
- ε) *Καὶ ἂν οἱ πολέμοι τὸ ναυτικὸν ἡμῶν νικήσωσιν, κρατήσομεν αὐτῶν.*

²⁰⁷ Cum Sulla urbem occupavisset... (προτερόχρονο)

²⁰⁸ Ὅ,τι τάχιστα / ὡς τάχιστα

²⁰⁹ Postquam Q. Mucius Scaevola interrogatus est,...

²¹⁰ Dixit is Sullae instanti... (συνημμένη)

²¹¹ Meminero Marium urbem Romam et Italiam conservavisse.

- στ) *Etiamsi natura tales non sint, necessitate esse coguntur.*
- ζ) *Ενώ δεν είναι πλούσιος, ζει πολύ ευτυχισμένος.*
- η) *Φήσουςι γὰρ δή με σοφὸν εἶναι, εἰ καὶ μὴ εἰμι.*
- θ) *Cum Licinus servus esset, Athenis pro libero vivere volebat.*
- ι) *Και να μην μου το 'λεγες, εγώ θα περνούσα.*
- ια) *Ἄνηρ πονηρὸς δυστυχεῖ, κἄν εὐτυχῆ.*
- ιβ) *Licet armatus sit, non me terret.*
- ιγ) *Θα έπρεπε να τον καλέσει το μεσημέρι, μολονότι αυτό δεν του ήταν ευχάριστο.*
- ιδ) *Νικίας μέν, εἰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον εἴθιστο συκοφαντεῖν, τότε ὅμως ἂν ἐπαύσατο.*
- ιε) *Etsi Murena Asiam vidit, continenter tamen in ea vixit.*
22. Να συμπληρώσετε τα κενά, ώστε να χαρακτηρίζεται πλήρως η συντακτική λειτουργία των λέξεων ή προτάσεων που δίνονται.
- α) *urbe* είναι στη
- β) *armatus* είναι στο
- γ) *hostis* είναι στο
- δ) *voluntati* είναι στο
- ε) *augur* είναι στο
- στ) *dicere* είναι απαρ., ως
- ζ) *ei* είναι στο
- η) *a Mario* είναι εμπρόθ. προσδ. του
- θ) *militum* είναι γενική του από το
- ι) *corpore* είναι αφαιρετική της στο
23. Με ποιες λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια οι λέξεις: “βούλομαι”, “κονσέρβα”, “εἰμί”, “εἶμι”, “δείκνυμι”, “ἄγω”, “μέμνημαι”;²¹²
24. Να γράψετε λατινικές λέξεις ετυμολογικά συγγενείς με τα ρήματα “iudico”, “audeo” και τα ουσιαστικά “senatus” και “mors”.²¹³
25. Να μεταφράσετε στα Λατινικά τις προτάσεις:²¹⁴

²¹² voluntas < volo, conservo, eo, sum, dico, agmen < ago, memini

²¹³ iudex, iudicium, audacia, audax, senex, senecta (= τα γηρατειά), morior, mortalis, immortalis

- α) Μετά τον πόλεμο εναντίον του Μάριου, ο Σύλλας ήθελε να κηρύξει όσο πιο γρήγορα γινόταν τον Γάιο Μάριο εχθρό του κράτους.
- β) Ο Σύλλας ένοπλος συγκάλεσε τη Σύγκλητο.
- γ) Κανείς δεν τολμούσε να εναντιωθεί στη θέληση του δικτάτορα.
- δ) Ακόμα κι αν ο Σύλλας τον απειλήσει με θάνατο, αυτός δεν πρόκειται ποτέ να ψηφίσει.
- ε) Παρόλο που ήταν οπλισμένος, δεν μπόρεσε όλους να τους τρομάξει.
- στ) Ο Κόιντος Μούκιος Σκαιόλας πάντα θα θυμάται ότι ο Μάριος έσωσε την πατρίδα.

2. Ερωτήσεις-ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου

I. Ασκήσεις του τύπου “Σωστό-Λάθος”

1. Στις παρακάτω προτάσεις να διαγράψετε το σκέλος που περιέχει λάθος.
- α) *senatum* είναι ουσιαστικό β' ή δ' κλίσης;
- β) *quam* είναι αντωνυμία ή επίρρημα;
- γ) *quin etiam* είναι σύνδεσμος ή επίρρημα;
- δ) *licet* είναι σύνδεσμος ή απρόσωπο ρήμα;
- ε) *infirmo* είναι αρσενικού ή ουδετέρου γένους;
- στ) *nemo* είναι αόριστη ουσ. ή επιθ. αντωνυμία;
- ζ) *quibus* είναι αρσενικού ή ουδετέρου γένους;

2. Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

		Σωστό	Λάθος
α) <i>occupata</i>	είναι γνήσια αφαιρ. απόλ., χρονική μετ.	☐	☐
β) <i>armatus</i>	είναι επιρρ. κατηγορούμενο του τρόπου.	☐	☐
γ) <i>voluntati</i>	είναι δοτική αντικειμενική στο “obviam”.	☐	☐
δ) <i>solus</i>	είναι κατηγορ. προσδ. στο “augur”.	☐	☐
ε) <i>minitans</i>	είναι τροπική μετοχή (υστερόχρονο).	☐	☐
στ) <i>mihi</i>	είναι άμεσο αντικ. στο “ostendas”.	☐	☐
ζ) <i>hostem</i>	είναι κατηγορούμενο στο “Marium”.	☐	☐

²¹⁴ α) Post bellum cum Mario, Sulla C. Marium quam celerrime hostem iudicare volebat. β) Sulla armatus senatum coegit. γ) Nemo dictatoris voluntati obviam ire audebat. δ) Licet Sulla ei mortem minitetur, numquam tamen is sententiam dicet. ε) Quamquam armatus erat, omnes tamen terrere non potuit. στ) Q. Mucius Scaevola semper meminerit Marium patriam conservavisse.

η) <i>corpore</i>	είναι αφαιρετική της ιδιότητας.	☐	☐
θ) <i>Romam</i>	είναι παράθεση στο “Romam”.	☐	☐
ι) <i>Italiam</i>	είναι αντικ. στο “conservatam esse”.	☐	☐

3. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Post suam victoriam Marius Romam rediit.</i>	☐	☐
β) <i>Sulla patribus institit.</i>	☐	☐
γ) <i>Omnes Sullam timebant praeter Q. M. Scaevolam.</i>	☐	☐
δ) <i>Sulla dictatore plurimi cives proscriptionibus morte multati erant.</i>	☐	☐
ε) <i>Etsi Sulla auguri mortem minitaretur, is tamen sententiam dicere negavit.</i>	☐	☐
στ) <i>Licet Q. Mucius senex esset, tamen Marium hostem iudicavit.</i>	☐	☐
ζ) <i>Marius quondam Italiam conservavit.</i>	☐	☐

II. Ασκήσεις σύζευξης

1. Να συνδέσετε τους αριθμούς της στήλης Α΄ με τα γράμματα της στήλης Β΄. Ένα στοιχείο της στήλης Β΄ περισσεύει.

A	B
1) <i>senatum</i>	α) ουσιαστικό γ΄ κλίσης
2) <i>iudicaretur</i>	β) επίρρημα
3) <i>interrogatus</i>	γ) μτχ. ενεστώτα
4) <i>minitans</i>	δ) ελλειπτικό ρήμα
5) <i>instaret</i>	ε) υποτακτική παρατ. παθ. φωνής
6) <i>agmina</i>	στ) ουσιαστικό της δ΄ κλίσης
7) <i>obviam</i>	ζ) σύνδεσμος παραχωρητικός
8) <i>meminero</i>	η) υποτακτική παρατ. ενεργ. φωνής
9) <i>licet</i>	θ) μτχ. παθητ. παρακειμένου
10) <i>quam</i>	ι) αναφορική αντωνυμία
	ια) επιτατικό επίρρημα

2. Να συνδέσετε τους αριθμούς με τα γράμματα. Ένα στοιχείο της στήλης Β' περισσεύει:

A	B
1) <i>cum Sulla minitans ei instaret</i>	α) δευτ. αναφορική πρόταση
2) <i>cuius voluntati nemo... audebat</i>	β) δευτ. τελική πρόταση
3) <i>conservatam esse</i>	γ) δευτ. παραχωρητική πρόταση
4) <i>quibus curiam circumsedisti</i>	δ) δευτ. εναντιωματική πρόταση
5) <i>dicere</i>	ε) κατηγορούμενο στο υποκείμενο
6) <i>ut C. Marius hostis iudicaretur</i>	στ) δευτ. χρονική πρόταση (σύγχρονο)
7) <i>etsi senex... sum</i>	ζ) κύρια πρόταση
8) <i>hostis</i>	η) τελικό απαρ., αντικείμενο
9) <i>licet mortem miniteris</i>	θ) ειδικό απαρ., αντικείμενο
10) <i>hostem</i>	ι) δευτ. επιρρ. συμπερ. πρόταση
	ια) κατηγορούμενο στο αντικείμενο

3. Να συνδέσετε τις λέξεις της στήλης Α' με τη σημασία τους στη στήλη Β'. Τέσσερα στοιχεία της στήλης Β' περισσεύουν:

A	B
1) <i>conservo</i>	α) τολμώ
2) <i>cogo</i>	β) οιωνοσκόπος
3) <i>interrogo</i>	γ) δεν θέλω
4) <i>augur</i>	δ) συγκαλώ
5) <i>iudico</i>	ε) ζητώ τη γνώμη κάποιου
6) <i>audeo</i>	στ) ψηφίζω
7) <i>nolo</i>	ζ) διασώζω
8) <i>minitor</i>	η) κηρύσσω, κρίνω
9) <i>ostendo</i>	θ) απειλώ
10) <i>insto (+ δοτ.)</i>	ι) θυμάμαι
	ια) απειλώ με θάνατο
	ιβ) πηγαίνω αντίθετα
	ιγ) ασκώ πίεση σε κάποιον
	ιδ) δείχνω

4. Στηριζόμενοι στο κείμενο να γράψετε δίπλα σε κάθε ερώτηση το γράμμα της αντίστοιχης απάντησης. Ένα στοιχείο της στήλης των απαντήσεων περισσεύει:

Ερωτήσεις

Απαντήσεις

1) ☐ <i>Quando Sulla senatum coegit?</i>	α) <i>Q. Mucius Scaevola.</i>
2) ☐ <i>Qua de causa Sulla senatum coegit?</i>	β) <i>Q. Mucio Scaevolae.</i>
3) ☐ <i>Utrum Sulla dictator est factus an non?</i>	γ) <i>Minime.</i>
4) ☐ <i>Quis sententiam dicere noluit?</i>	δ) <i>Quia Marium hostem iudicare volebat.</i>
5) ☐ <i>Scaevola vir corpore valido erat an non?</i>	ε) <i>Certe.</i>
6) ☐ <i>Cui Sulla minitans institit?</i>	στ) <i>Postquam Romam occupavit.</i>
7) ☐ <i>Quis inter patres Sullae obviam iit?</i>	ζ) <i>Omnes.</i>
8) ☐ <i>A quo patria quondam conservata erat?</i>	η) <i>A Mario.</i>
	θ) <i>Nemo praeter augurem.</i>

III. Ασκήσεις συμπλήρωσης κενών

1. Να τοποθετήσετε τους παρακάτω τύπους στον πίνακα και να συμπληρώσετε τον αντίστοιχο τύπο στους άλλους χρόνους της ίδιας φωνής: *coegerat, audebat, noluit, minitans, conservatam esse*

Ενεστώτας					
Παρατατικός					
Μέλλοντας					
Παρακείμεμ.					
Υπερσυντ.					
Συντελ. μέλ.					

2. Να τοποθετήσετε τα παρακάτω ουσιαστικά στον πίνακα που ακολουθεί και να τα μεταφέρετε στην αντίστοιχη πτώση του αντίθετου αριθμού, όπου αυτό είναι δυνατόν: *urbe, senatum, agmina, re, hostis, augur, senex, corpore, mortem.*

Γ' κλίση	Αντίθετος αριθμός	Δ' κλίση	Αντίθετος αριθμός	Ε' κλίση	Αντίθετος αριθμός

3. Να συμπληρώσετε τις πτώσεις που λείπουν:

ονομ. ενικού	γενική ενικού	αφαιρετ. ενικού	ονομ. πληθ.	δοτική πληθ.	αφαιρετ. πληθ.
	<i>cuius</i>				
<i>nemo</i>					
		<i>hac</i>			
<i>is</i>					
					<i>quibus</i>
<i>ego</i>					
<i>solus</i>					

4. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο του ρήματος που δίνεται στην παρένθεση.²¹⁵
- α) *Haec, quamquam incredibilia tibi, vera tamen erant.*
(videor)
- β) *Etsi ambitio²¹⁶ vitium²¹⁷, saepe tamen causa virtutis est.*
(sum)
- γ) *Quis sperare potest, quamvis adolescens, se ad vesperum victurum esse? (sum)*
- δ) *Ista veritas, etiamsi iucunda non, mihi tamen grata est.*
(sum)
- ε) *Ille, cum amici Romae eum remanere, tamen Carthaginem reversus est. (cupio)*
- στ) *Nemo fuit miserius Dionysio, quamvis divitiis (abundo²¹⁸)*
- ζ) *Cum puer, nihil tamen puerile²¹⁹ gessit. (sum)*
- η) *Cleomenes terrore adductus, quamquam nox, tamen in publico esse non audet. (sum)*
- θ) *Quamvis Themistocles iure et nomen eius illustrius Solonis nomine, non minus praeclarus hic quam ille mihi videtur. (laudor, sum)*
- ι) *Etsi iam senex, Cato Graecas litteras didicit. (sum)*

²¹⁵ α) videbantur β) est γ) sit δ) est ε) cuperent στ) abundaret ζ) esset η) erat θ) laudetur, sit ι) erat.

²¹⁶ ambitio, -onis (θηλ.) = η φιλοδοξία

²¹⁷ vitium, -ii = ελάττωμα

²¹⁸ adundat divitiis = έχει περιττά πλούτη

²¹⁹ puerilis, -e = παιδικός

5. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο εναντιωματικό ή παραχωρητικό σύνδεσμο επιλέγοντάς τον από τον παρακάτω πίνακα.²²⁰

<i>etsi</i>	+ οριστική
<i>tametsi</i>	+ οριστική
<i>quamquam</i>	+ οριστική
<i>cum</i>	+ υποτακτική
<i>etiamsi</i>	+ υποτακτική ή οριστική
<i>licet</i>	+ υποτακτική
<i>quamvis</i>	+ υποτακτική
<i>ut</i>	+ υποτακτική

- α) *varios casus passi sunt, milites tamen se recipere potuerunt.*
- β) *natura tales non sitis, necessitate esse cogemini.*
- γ) *celeriter milites portas clauderent, pauci hostes castra inierunt.*
- δ) *divites simus, tamen continenter vivimus.*
- ε) *longe ab eo viro sim, eius potestatem veritus sum.*
- στ) *Multi miseri sunt, maximas divitias habeant.*

²²⁰ α) *etsi* ή *quamquam* β) *etiamsi* γ) *quamvis* δ) *cum* ε) *quamvis* στ) *licet*.

IV. Ερωτήσεις - Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής

1. Με δοτική συντάσσεται το ρήμα:

- α) *cogo*
- β) *iudico*
- γ) *nolo*
- δ) *insto*
- ε) *conservo*

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

2. Η αφαιρετική απόλυτος “*occupata urbe*” μετατρέπεται σε:

- α) *Postquam Sulla urbem occupat...*
- β) *Cum urbs a Sulla occupata esset...*
- γ) *Cum Sulla urbem occuparet...*
- δ) *Cum Sulla urbem occupavisset...*

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

3. Το “*quibus*” του κειμένου είναι:

- α) *αόριστη αντων., αφαιρ. πληθ. ουδετ. γένους*
- β) *ερωτημ. αντων., αφαιρ. πληθ. θηλυκού γένους*
- γ) *αναφ. αντων., αφαιρ. πληθ. αρσεν. γένους*
- δ) *αναφ. αντων., αφαιρ. πληθ. ουδετ. γένους*
- ε) *αναφ. αντων., αφαιρ. πληθ. θηλυκού γένους*

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

4. Το “*quin etiam*” του κειμένου είναι:

- α) *σύνδεσμος συμπερασματικός*
- β) *ερωτηματικό επίρρημα*
- γ) *σύνδεσμος αντιθετικός*
- δ) *παρακελευσματικό μόριο*
- ε) *αναφορική αντωνυμία*

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

5. Η μετοχή “interrogatus” του κειμένου μπορεί να μετατραπεί σε:

α) *qui interrogatur*

β) *dum interrogatur*

γ) *postquam interrogatus est*

δ) *dum interrogaretur*

ε) *cum interrogaretur*

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

6. Η πρόταση “etsi senex et corpore infirmo sum” του κειμένου ισοδυναμεί με:

α) *tametsi senex et corpore infirmo eram*

β) *quamvis senex et corpore infirmo essem*

γ) *cum senex et corpore infirmo essem*

δ) *licet senex et corpore infirmo essem*

ε) *quamquam senex et corpore infirmo sum*

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.